

Elias - Numero Trese

Kawarenta ug unom

Jeff Pippenger

2023-10-19

Sa miaging artikulo atong gipahiangay si Elias sa kasaysayan gikan sa 1798 hangtod sa 1844. Si Elias sa simbolikong paagi misulod nianang kasaysayana sa dihang si William Miller gibangon aron sa pagmantala sa mensahe sa unang manulonda. Ang bala sa Sarepta nagrepresentar sa usa ka matinumang iglesya nga nagatigom ug duha ka sungkod, o duha ka nasud nga mahimong usa ka nasud sa Oktubre 22, 1844.

Ug sultihi sila, Mao kini ang giingon sa Ginoong Dios; Ania karon, kuhaon ko ang mga anak sa Israel gikan sa taliwala sa mga nasud, diin sila nangadto, ug tigumon ko sila gikan sa tanang dapit, ug dad-on ko sila ngadto sa ilang kaugalingong yuta: Ug himuon ko sila nga usa ka nasud diha sa yuta ibabaw sa kabukiran sa Israel; ug usa ka hari maoy mahimong hari nilang tanan: ug dili na sila mahimong duha ka nasud, ni bahinon pa gayud sila ngadto sa duha ka gingharian: Ni dili na usab nila pagahugawan ang ilang kaugalingon pinaagi sa ilang mga diosdios, ni pinaagi sa ilang mga dulumtanan, ni pinaagi sa bisan unsa sa ilang mga kalapasan: kondili luwason ko sila gikan sa tanan nilang mga puluy-anan, diin sila nakasala, ug hinloan ko sila: sa ingon niana sila mamahimong akong katawohan, ug ako mamahimong ilang Dios. Ug si David nga akong alagad mamahimong hari ibabaw kanila; ug silang tanan may usa ka magbalantay: manlakaw usab sila diha sa akong mga tulomanon, ug bantayan nila ang akong kabalaoran, ug tumanon kini. Ug magapuyo sila sa yuta nga akong gihatag kang Jacob nga akong alagad, diin nagpuyo ang inyong mga amahan; ug magapuyo sila didto, sila, ug ang ilang mga anak, ug ang mga anak sa ilang mga anak hangtod sa kahangtoran: ug si David nga akong alagad mamahimong ilang principe sa walay katapusan. Labut pa magabuhay ako ug pakigsaad sa pakigdait uban kanila; kini mahimong walay-katapusang pakigsaad uban kanila: ug papahimutangon ko sila, ug padaghanon ko sila, ug ibutang ko ang akong balaang puloy-anan sa taliwala nila hangtod sa kahangtoran. Ang akong tabernaculo usab magauban kanila: oo, ako mamahimong ilang Dios, ug sila mamahimong akong katawohan. Ug ang mga nasud manghibalo nga ako mao si Jehova nga nagabalaan sa Israel, sa diha nga ang akong balaang puloy-anan anaa sa taliwala nila hangtod sa kahangtoran. Ezekiel 37:21–28.

Adunay pipila ka mga panalangin nga giila ni Ezekiel nga gisaad ngadto sa duha ka sungkod, nga mao ang duha ka nasod nga mahimong usa ka nasod. Sugdan nato pinaagi sa pagtan-aw sa upat niana ka mga panalangin nga gimarkahan ni Sister White ingon upat ka “pag-anhi,” nga ang tanan natuman sa samang panahon, niadtong Oktubre 22, 1844.

“Ang pag-anhi ni Cristo ingon nga atong Labing Halangdong Saserdote ngadto sa labing balaang dapit, alang sa paghinlo sa santuwaryo, nga gipadayag diha sa Daniel 8:14; ang pag-anhi sa Anak sa tawo ngadto sa Tigulang sa mga Adlaw, sumala sa gipresentar diha sa Daniel 7:13; ug ang pag-anhi sa Ginoo ngadto sa Iyang templo, nga gitagna ni Malakias, mao ang mga paghulagway sa mao rang hitabo; ug kini girepresentahan usab pinaagi sa pag-anhi sa

pamanhonon ngadto sa kasal, nga gihulagway ni Cristo diha sa sambingay sa napulo ka ulay, sa Mateo 25.” The Great Controversy, 426.

Ang unang “pag-anhi” nga gihisgotan ni Sister White mao ang pag-anhi sa labawng pari alang sa “paghinlo sa santuwaryo,” nga mahitabo sa katapusan sa duha ka libo ug tulo ka gatos ka tuig. Kana nga bersikulo naghatag sa tubag sa pangutana sa Daniel otso ug bersikulo trese nga nagaingon, “Hangtud anus-a ang panan-awon mahitungod sa adlaw-adlaw nga halad, ug sa paglapas sa kalaglagan, sa pagtugot nga ang santuwaryo ug ang panon pagayatakan ilalum sa tiil?” Ang bersikulo katorse nagpaila nga ang paghinlo sa santuwaryo magsugod sa katapusan sa duha ka libo ug tulo ka gatos ka tuig. Si Ezequiel nagaingon nga ang Dios “magakuha sa mga anak sa Israel gikan sa taliwala sa mga pagano, diin sila nangadto, ug pagatigumon ko sila gikan sa tanang dapit, ... ug ang nasud nga natigum dili na magahugaw sa ilang kaugalingon” kay ang Dios “magahinlo kanila: busa sila mamahimong akong katawohan, ug ako mamahimong ilang Dios.”

Niadlong Oktubre 22, 1844, ang ikaduhang “pag-anhi” nga gihisgotan ni Sister White mao ang katumanan sa Daniel kapitulo pito, bersikulo trese, nga nagpaila nga ang Anak sa tawo moanhi ngadto sa Tigulang sa mga Adlaw, aron modawat ug gingharian. Si Ezequiel nagaingon nga ang Dios “himoon ko sila nga usa ka nasud diha sa yuta ibabaw sa kabukiran sa Israel; ug usa ka hari maoy mahimong hari kanilang tanan.” Gihulagway ni Ezequiel si Cristo ingon nga hari pinaagi sa ngalan nga “David,” sa dihang siya nagaingon nga “si David nga akong alagad mahimong hari ibabaw kanila.” Gipaila usab niya nga si Cristo, ingon kang David, mahimong ilang “usa ka magbalantay,” ug nga ang Iyang “alagad nga si David” usab “mahimong ilang principe sa walay katapusan.” Ang usa ka hari, sumala sa kahulogan, nagkinahanglan sa iyang titulo ingon nga hari, ug nagkinahanglan siya ug usa ka kagamhanan nga iyang pagaharianan ug mga lungsoranon sa iyang gingharian. Kon walay mga lungsoranon, walay gingharian.

Nakita ko sa mga panan-awon sa kagabhion, ug ania karon, usa nga sama sa Anak sa tawo miabut uban sa mga panganod sa langit, ug miduol ngadto sa Tigulang sa mga adlaw, ug gidala nila siya sa iyang atubangan. Ug kaniya gihatag ang paghari, ug ang himaya, ug ang gingharian, aron ang tanang katawohan, mga nasod, ug mga pinulongan, mag-alagad kaniya: ang iyang paghari maoy walay katapusang paghari, nga dili na mawala, ug ang iyang gingharian maoy dili malaglag. Daniel 7:13, 14.

Ang ikatulong “pag-anhi” nga giila ni Sister White mao ang higayon nga si Cristo, ingon nga “ang mensahero sa tugon,” kalit nga miadto sa Iyang templo aron hinloan ang mga anak ni Levi. Nagaingon si Ezequiel nga si Cristo “magahinlo kanila: busa sila mahimong akong katawhan, ug ako mahimong ilang Dios,” ug nga “labaw pa” niana Siya magabuhat ug “usa ka tugon sa pakigdait uban kanila,” nga “mahimong usa ka walay-katapusang tugon.” Ang tugon pagatumanon sa dihang “ibutang” sa Dios ang Iyang “balaan nga puloy-anan sa ilang taliwala,” ug nga ang “mga pagano makaila nga ako mao ang Ginoo nga nagabalaan sa Israel, sa diha nga ang akong balaang puloy-anan anaa sa ilang taliwala.”

Ania karon, ipadala ko ang akong mensahero, ug siya magaandam sa dalan sa akong atubangan: ug ang Ginoo, nga inyong gipangita, sa kalit moanhi sa iyang templo, bisan ang mensahero sa tugon, nga inyong gikalipayan: ania karon, siya moanhi, nagaingon ang Ginoo sa

mga panon. Apan kinsa man ang makatugot sa adlaw sa iyang pag-anhi? ug kinsa man ang makabarog sa diha nga siya magapakita? kay siya sama sa kalayo sa magpupuripika, ug sama sa sabon sa mga magpapaputi: Ug siya molingkod ingon sa usa ka magpupuripika ug maghinlo sa salapi: ug iya nga pagaputlion ang mga anak ni Levi, ug pagaputlion sila ingon sa bulawan ug salapi, aron sila makahalad ngadto sa Ginoo ug halad diha sa pagkamatarong. Unya ang halad sa Juda ug Jerusalem mahimong makapahimuot sa Ginoo, ingon sa mga adlaw sa karaan, ug ingon sa nangaging mga katuigan. Malakias 3:1–4.

Ang mensahero nga nag-andam sa dalan alang kang Cristo, ang “mensahero sa tugon” diha sa kasaysayan gikan sa 1798 hangtod sa 1844, mao si Elias, sumala sa iyang representasyon diha kang William Miller. Sa diha nga si Cristo sa kalit miadto sa Iyang templo, Iyang giputli ang mga “anak ni Levi” ingon sa “kalayo sa magpupino.”

Ang laing “pag-anhi” nga natuman niadtong Oktubre 22, 1844, mao ang pag-anhi sa pamanhonon. Kaduha nga gipaila ni Ezequiel nga ang nasud nga gitigum gikan sa duha ka mga sungkod mahimong “katawohan” sa Dios, ug nga Siya “mahimong ilang Dios.” Natuman kini pinaagi sa kaminyoon. Niadtong Oktubre 22, 1844, ang upat ka mga panagna nga natuman nga gihisgutan ni Sister White, tanan gipaila pinaagi sa pagpamatuod sa duha ka mga sungkod ni Ezequiel.

Si Elias nagrepresentar sa mensahero nga nagaandam sa dalan alang sa mensahero sa tugon. Giila ni Cristo si Juan Bautista ingon nga mensahero nga nagaandam sa dalan alang sa Iyang unang pag-anhi. Giila ni Sister White si William Miller nga mao si Elias, ug giandam ni Miller ang dalan alang kang Cristo aron moanhi ingon nga “labing sacerdote,” ang “Anak sa tawo,” ang “mensahero sa tugon” ug ang “pamanhonon.”

Human sa tulo ug tunga ka tuig, si Elias miabut gikan sa Sarepta, diin siya mipuyo uban sa balo ug sa iyang anak nga lalaki, ug gimandoan si Ahab sa pagtigom sa tibook Israel ngadto sa Carmel. Si Ezekiel nagaingon nga ang mga Hentil makaila nga ang Dios mao ang Dios, sa diha nga Iyang ipahimutang ang Iyang balaang puloy-anan sa taliwala sa nasud nga gitigum gikan sa duha ka mga sungkod. Sa Bukid sa Carmel si Elias nagsulti sa Israel sa pagpili kon ang Dios mao ba ang Dios o si Baal mao ba ang Dios, apan iyang gipahimutang ang maong pangutana dili lamang sulod sa kahimtang kon kinsa ang tinuod nga Dios, kondili usab sulod sa kahimtang kon kinsa ang tinuod nga propeta.

Ug miadto si Elias ngadto sa tibook katawohan, ug miingon, Hangtod anus-a ba kamo magduhaduha tali sa duha ka mga panghunahuna? Kon ang Ginoo mao ang Dios, sunda siya; apan kon si Baal, nan sunda siya. Ug ang katawohan wala motubag kaniya bisan usa ka pulong. Unya miingon si Elias ngadto sa katawohan, Ako, ako lamang, ang nahibiling manalagna sa Ginoo; apan ang mga manalagna ni Baal upat ka gatus ug kalim-an ka tawo. 1 Mga Hari 18:21, 22.

Ang tibook Israel, lakip si Ahab, nasayod nga ang Dios ni Elias mao ang Dios, sa dihang ang kalayo mikunsad gikan sa langit ug milamoy sa halad ni Elias. Ang pagkanaog sa kalayo sa Bukid Carmel maoy nagtimaan sa higayon sa dihang gibutang sa Dios ang Iyang santuwaryo sa taliwala sa nasod nga gihimo gikan sa duha ka mga sungkod. Ang milagro sa kalayo sa Bukid Carmel

nagpakita nga ang Dios mao ang Dios, ug si Baal usa ka mini nga dios.

Ang milagro didto sa Sarepta, sa dihang mihigda si Elias ibabaw sa patay nga anak nga lalaki sa balo sa tulo ka higayon, nagpamatuod kaniya nga si Elias usa ka tawo sa Dios, ug ang milagro sa Carmel nagpatuman sa mao rang butang. Dili lamang nga ang kalayo sa Carmel nagpamatuod nga ang Dios mao ang Dios, kondili kini nagpakita usab nga si Elias mao ang tinuod nga propeta sa Dios, sukwahi sa mga propeta ni Baal ug sa mga propeta sa kakahoyan. Sa kasaysayan gikan sa 1840 ngadto sa 1844, si Miller ug ang mga Millerite gipadayag nga mao ang tinuod nga mga propeta, sukwahi sa mini nga mga propeta sa apostatang Protestante, nga niadtong maong kasaysayan nagpaila nga sila mao ang mga anak nga babaye ni Jezebel.

Si Elias didto sa Carmel nagrepresentar sa buluhaton sa pag-ila sa tinuod nga sungay sa Protestantismo, kay ang ikaunom nga gingharian sa tagna sa Biblia, ang mananap sa yuta sa Pinadayag 13, adunay usa ka sungay sa Protestantismo ug usa ka sungay sa Republikano nga pagdumala, ug bag-o pa lamang kini misugod sa iyang paghari niadtong 1798. Niadtong 1798, sa katapusan sa tulo ug tunga ka tuig nga paghari ni Jezebel, si Elias miabut gikan sa Sarepta aron sa paghimo ug usa ka tin-aw nga kalainan kon hain nga iglesia ang maoy sungay sa Protestantismo sa mananap sa yuta.

Ang balo sa Sarepta nagapanaw gikan sa kasaysayan sa Tiatira padulong sa kaminyoon, diin pagakuhaon ang iyang pagkabalo. Ang iyang nabanhaw nga anak nga lalaki nagarepresenta niadtong gipamatay ni Jezebel sulod sa tulo ug tunga ka tuig nga hulaw. Ang duha ka lipak nga iyang gitigom alang sa kalayo mao ang duha ka balay sa literal nga Israel nga pagatigumon aron mahimong usa ka nasod, ug kana nga nasod mao ang espirituwal nga Israel. Ang balo mogamit unta sa duha ka lipak sa pagpasiga ug kalayo, nga nahitabo sa Carmel ug sa Oktubre 22, 1844, sa dihang ang mensahero sa pakigsaad naghinlo sa mga anak ni Levi pinaagi sa “kalayo sa mag-uulay.”

Ang kalayo maoy simbolo sa pagbubo sa Espiritu sa Dios, nga nahitabo sa Carmel ug sa Singgit sa Tungang Gabi-i nga miabot sa kinapungkayan niadtong Oktubre 22, 1844.

Ug sa pag-abot sa hingpit sa adlaw sa Pentecostes, silang tanan nanagkatigom nga nagkahiusa sa usa ka dapit. Ug sa kalit dihay miabut nga tingog gikan sa langit, daw sa usa ka kusog ug makusog nga hangin nga nagadali, ug kini mipuno sa tibuok balay diin sila nanaglingkod. Ug may mipakita kanila nga mga dila nga binahinbahin sama sa kalayo, ug kini mipahimutang sa ibabaw sa matag usa kanila. Ug silang tanan napuno sa Espiritu Santo, ug misugod sa pagsulti sa laing mga pinulongan, sumala sa gihatag sa Espiritu kanila nga ikasulti. Buhat 2:1–4.

Ang pagbubo sa Espiritu nagrepresentar sa pagmantala sa usa ka mensahe, ug ang balo magpasiga ug kalayo, aron siya makapandam ug pagkaon nga makaon, nga maoy usa ka mensahe.

Ug miadto ako sa manulonda, ug miingon kaniya, Ihatag kanako ang gamayng basahon. Ug miingon siya kanako, Kuhaa kini, ug kan-a kini; ug kini makapakapait sa imong tiyan, apan sa imong baba matam-is kini ingon sa dugos. Ug gikuha ko ang gamayng basahon gikan sa kamot sa manulonda, ug gikaon ko kini; ug sa akong baba matam-is kini ingon sa dugos: ug sa diha nga nangaon na ako niini, mipait ang akong tiyan. Pinadayag 10:9, 10.

Ang mensahe nga dihadiha gipahibalo ni Ahab kang Jezebel mao nga ang Dios ni Elias mao ang tinuod nga Dios, kay si Ahab bag-o pa lang nakasaksi nga ang Dios ni Elias mitubag pinaagi sa kalayo. Ang mensahe nga dihadiha gibuksan niadtong Oktubre 22, 1844 mao ang mensahe sa ikatulong manulonda. Sa bisan hain nga kahintang, ang mensahe nga gidala ni Ahab o ang mensahe sa ikatulong manulonda makapasuko kang Jezebel.

Apan ang mga balita gikan sa sidlakan ug gikan sa amihanan makasamok kaniya: busa mogula siya nga may dakong kapungot aron sa paglaglag, ug sa pagpatay gayud sa daghan. Daniel 11:44.

Ang “mga balita gikan sa sidlakan ug amihan” ni Daniel nagrepresentar sa mensahe nga nakapungot sa hari sa amihan, nga mao si Jezebel, ug siya maoy nagsugod sa kataposang paglutos sa kasaysayan sa yuta. Kana nga mensahe girepresentahan sa mensahe ni Ahab ngadto kang Jezebel, ug sa pag-abot sa mensahe sa ikatulong anghel sa pagsugod sa paghukom niadtong 1844.

Ug gisugilon ni Ahab kang Jezebel ang tanan nga gibuhay ni Elias, ug usab giunsa niya pagpatay sa tanang mga propeta pinaagi sa espada. Unya si Jezebel nagpadala ug usa ka sinugo ngadto kang Elias, nga nagaingon, Buhaton unta sa mga dios kanako ug labaw pa usab, kon ugaling dili ko himoon ang imong kinabuhi nga sama sa kinabuhi sa usa kanila ugma niining orasa. 1 Hari 19:1, 2.

Si Elias, ingon nga usa ka simbolo, gilarawan pinaagi sa yugto sa panahon sa kamingawan gikan sa 538 hangtod sa 1798. Unya sa 1798, si Elias mipakita sa kasaysayan ingon nga si William Miller. Sa 1844, si Elias nagtawag sa kalayo sa Tunga-tungang Singgit gikan sa langit. Unya sa 1863, si Elias ug ang iyang mensahe gisalikway. Ang iyang mensahe mao ang mensahe ni Moises bahin sa “pito ka mga panahon,” nga girepresentahan usab sa mensahe sa duha ka sungkod ni Ezekiel. Ang pagtigom sa duha ka sungkod sa pagtapos sa ilang pagkakatatag mao ang mensahe sa biyuda sa Sarepta, ug gitigom niya ang duha ka sungkod sa wala pa ang pag-andam ug kalan-on.

Ang Millerite Adventism, sumala kang James ug Ellen White, nahimong Laodicean Adventism niadtong 1856, ug sa dihang ilang gisalikway dayon ang mensahe ni Elijah bahin sa “pito ka mga panahon” ni Moises niadtong 1863, ilang giwagtang ang lohikal nga katakos sa pagsabot sa pagdugang sa kahibalo mahitungod sa “pito ka mga panahon” nga gitinguha sa Dios nga ipadayag niadtong 1856 (pinaagi sa walong wala mahuman nga mga artikulo ni Hiram Edson.) Napugos sila sa lohika sa pagsugod sa pagguba sa patukoranan nga sistema sa mga kamatuoran nga gitultolan sa mga manulonda si William Miller sa pagtipon. Ang unang ‘bato’ nga nadiskobrehan ni Miller mao ang batong patukoranan nga maoy ikasandad sa Laodicean Adventism sa tibuok kasaysayan niini. Ang pagsalikway nianang unang bato sa kamatuoran maoy nakapahinabo sa pagkabuta sa Laodicea, usa ka simtoma nga matambalan, apan talagsa ra nga tinguhaong tambalan.

Ang paghinlo sa templo nga nagsugod niadtong Oktubre 22, 1844, naglakip sa paghinlo sa “panon” nga gidaugdaug uban sa santuwaryo diha sa Daniel 8:13. Ang panon gilarawan pinaagi sa “duha ka mga sungkod” nga gitigom sa balo sa Zarephath alang sa kalayo. Ang duha ka mga sungkod mao ang duha ka mga balay sa literal nga karaang Israel. Ang literal nga Ephraim ug Juda, pagatigumon ngadto sa usa ka espirituwal nga nasod, ug pagahinloan sa mensahero sa tugon sa pag-abli sa

hukom. Kining duha ka mga nasod mao ang “panon” nga gidaugdaug.

Ang saad ni Ezekiel mao nga ang Dios “mokuha sa mga anak sa Israel gikan sa taliwala sa mga nasod, ngadto sa diin sila nangadto,” ug “tigumon sila” “ug dad-on sila ngadto sa ilang kaugalingong yuta.” Ang yuta sa literal nga Israel mao ang mahimayaong yuta, o ang yutang saad, o ang Juda. Ang espirituwal nga mahimayaong yuta niadtong 1798 mao ang yuta sa mananap sa yuta nga may duha ka sungay diha sa Pinadayag 13.

Sa adlaw nga gibayaw Ko ang Akong kamot ngadto kanila, aron pakuhaon sila gikan sa yuta sa Egipto ngadto sa usa ka yuta nga Akong napili alang kanila, nga nagaawas sa gatas ug dugos, nga mao ang himaya sa tanang kayutaan.... Apan usab gibayaw Ko ang Akong kamot ngadto kanila didto sa kamingawan, nga dili Ko sila dad-on ngadto sa yuta nga Akong gihatag kanila, nga nagaawas sa gatas ug dugos, nga mao ang himaya sa tanang kayutaan. Ezekiel 20:6, 15.

Ang duha ka literal nga mga balay sa Israel nagpuyo sa yuta nga mao ang “himaya sa tanang kayutaan,” ang yuta nga “nagapaagay” ug “gatas ug dugos.” Sa dihang ang duha ka literal nga mga balay sa Israel gitigom paghiusa ingon nga espirituhanong Israel, gisaad kanila nga ibutang sa ilang kaugalingong yuta. Ang espirituhanong “mahimayaong yuta” mao ang dapit diin nahimutang ang kalihokan sa mga Millerita sa sinugdanan ug ang kalihokan sa usa ka gatus kap-atan ug upat ka libo sa katapusan sa panahon sa paghari sa mapintas nga mananap sa yuta. Ang kalihokan nga nagrepresentar sa usa ka gatus kap-atan ug upat ka libo mahimo lamang mapatindog sa yuta sa mapintas nga mananap sa yuta. Ang usa ka kalihokan nga nagaangkon nga mao ang kalihokan sa ikatulong manulonda gikan sa bisan unsang laing yuta usa ka peke, kay ang Alpha ug Omega kanunay nagahulagway sa katapusan pinaagi sa sinugdanan.

“Ang walay ikatandi nga mga kalooy ug mga panalangin sa Dios gibubo sa madagayaon ibabaw sa atong nasod; kini nahimong yuta sa kagawasan, ug ang himaya sa tibook kalibotan. Apan inay nga iuli ang pagpasalamat ngadto sa Dios, inay nga pasidunggan ang Dios ug ang Iyang balaod, ang mga nag-angkon nga mga Kristohanon sa Amerika nahimong natakdan sa pagkamapahitas-on, kahakog, ug pagsalig sa kaugalingon....”

“Miabut na ang panahon nga ang paghukom nahulog na sa kadalanan, ug ang katarungan dili na makasulod, ug ang mobiya sa daotan naghimo sa iyang kaugalingon nga tukbonon. Apan ang bukton sa Ginoo wala mubo nga dili makaluwas, ug ang iyang igdulungog dili bug-at nga dili makadungog. Ang katawhan sa Tinipong Bansa sa Amerika usa ka katawhang gipaboran; apan sa dihang ilang pugngan ang kagawasan sa relihiyon, biyaan ang Protestante nga pagtuo, ug mohatag ug pag-uyon sa kapapahan, mapuno ang takos sa ilang sala, ug ang ‘nasudnong apostasya’ irekord sa mga basahon sa langit. Ang sangpotanan niini nga apostasya mao ang nasudnong kapukan.” Review and Herald, Mayo 2, 1893.

Ang Daniel kapitulo otso, bersikulo trese ug katorse, nagpasabot sa pagyatak sa balaang puloy-anan ug sa panon. Ang panon mao ang duha ka mga balay sa literal nga Israel. Ang Jerusalem gitamakan sulod sa usa ka libo duha ka gatus ug kan-uman ka tuig sa mga Panahon sa Kangitngit.

Ug gihatagan ako ug usa ka bagakay nga sama sa usa ka sungkod; ug ang manulonda mitindog, nga nagaingon, Tindog, ug sukda ang templo sa Dios, ug ang halaran, ug sila nga nanagsimba didto. Apan ang sawang nga anaa sa gawas sa templo biyaa, ug ayaw kini sukda; kay kini gihatag ngadto sa mga Gentil: ug ang balaang siyudad ilang pagatamakan sulod sa kap-atan ug duha ka bulan. Pinadayag 11:1, 2.

Si Juan sa kapitulo onse sa Pinadayag gisugo sa pagsukod dili lamang sa templo, kondili usab “sa mga nagsimba didto.” Si Juan sa matagnaong paagi gipahimutang sa Oktubre 22, 1844, sa dihang gisugo siya sa pagsukod sa templo ug sa mga nagsimba didto.

Ug gikuha ko ang gamayng basahon gikan sa kamot sa manulonda, ug gikaon ko kini; ug diha sa akong baba matam-is kini sama sa dugos: ug sa diha nga ako na kining nakaon, ang akong tiyan napait. Revelation 10:10.

Sa bersikulo napulo sa ikapulong kapitulo sa Pinadayag, si Juan nagrepresentar sa mapait nga kapakyasan sa Oktubre 22, 1844, ug dihadiha gisugo siya sa pagsukod sa balaang puloy-anan ug sa panon. Ang hilisgutan sa pangutana sa Daniel otso ug bersikulo trese, mao ang pagyatak sa balaang puloy-anan ug sa panon. Gipahibalo kanato ni Juan nga “ang mga Hentil” “magatamak” sa “balaang siyudad” sulod sa “kap-atan ug duha ka bulan.” Ang kap-atan ug duha ka bulan mao ang tulo ug tunga ka tuig ni Elias. Kini mao ang Mangitngit nga Kapanahonan gikan sa 538 hangtod sa 1798. Sa pagbarug sa tagna diha sa Oktubre 22, 1844, gisugo si Juan sa pagbiya sa hawanan ug “ayaw kini sukda, kay gihatag kini sa mga Hentil, ug ilang yatakan ang balaang siyudad sulod sa kap-atan ug duha ka bulan.”

Sa dihang gisugo si Juan sa pagsukod sa “templo, ug sa halaran, ug kanila nga nagsimba didto sulod;” sa mga pulong sa Daniel walo ug bersikulo trese, gisugo siya sa pagsukod sa santuwaryo ug sa panon. Kon si Juan gisugo nga ‘dili’ pag-isipon ang usa ka libo duha ka gatus ug kan-uman ka mga tuig, nan kinahanglan niyang sukdon gikan sa 1798 ngadto sa dapit diin siya nagtindog sa 1844. Ang 1798 ngadto sa 1844, sa dihang gisukod, nagrepresentar ug kap-atan ug unom ka tuig. Ang sinugdanan sa kap-atan ug unom ka tuig diha sa 1798, sa dihang natuman ang “pito ka mga panahon” ni Moises batok sa amihanang balay sa Israel. Ang katapusan sa kap-atan ug unom ka tuig diha sa 1844, sa dihang natuman ang “pito ka mga panahon” ni Moises batok sa habagatang balay sa Israel. Ang pagsukod ni Juan katumbas ug kap-atan ug unom ka tuig. Ang gidaghanon nga kap-atan ug unom nagsimbolo sa templo. Miingon si Jesus, gub-a kining temploha, ug sulod sa tulo ka adlaw patindogon ko kini pag-usab, apan ang mga Judio nga mapanghimantalaon nangatarongan nga ang templo gitukod sulod sa kap-atan ug unom ka tuig.

Si Jesus mitubag ug miingon kanila, Gub-a ninyo kining templo, ug sulod sa tulo ka adlaw akong patindugon kini. Unya miingon ang mga Judio, Kap-atan ug unom ka tuig na kining templo gitukod, ug patindugon mo ba kini sulod sa tulo ka adlaw? Apan siya nagsulti mahitungod sa templo sa iyang lawas. Juan 2:19–21.

Gikuha ni Jesus ang unod ni Adan human sa pagkapukan ni Adan, uban sa tanang napanunod nga pagkadaut niini, aron maghatag ug panig-ingnan nga kita makadaug maingon sa Iyang pagdaug. Pinaagi sa duha ka mga saksi, ang pagtudlo nga ang unod ni Cristo wala maglakip sa napanunod

nga mga pagkadaut sa upat ka libo ka tuig sa sala, mao ang pagpasiugda sa bino sa Babilonia; kay ang pagtudlo nga si Cristo wala modawat niadtong mga napanunod nga kaluyahon maoy usa ka pangunang doktrina sa Katolisismo.

Ug ang matag espiritu nga wala magasugid nga si Jesu-Cristo mianhi diha sa unod dili iya sa Dios; ug mao kini ang espiritu sa anticristo, nga inyong nadungog nga moanhi; ug bisan karon ania na kini sa kalibutan. 1 Juan 4:3.

Kay daghanang mga malimbongon ang misulod na sa kalibotan, nga wala magasugid nga si Jesu-Cristo mianhi diha sa unod. Kini mao ang malimbongon ug ang antikristo. 2 Juan 1:7.

Ang templo sa lawas ni Cristo mao ang templo sa lawas sa matag usa ka tawo.

“Si Cristo wala diha sa ingon ka paborableng kahimtang sa biniyaan nga kamingawan aron antuson ang mga pagtintal ni Satanas sama kang Adan sa dihang siya gitintal didto sa Eden. Ang Anak sa Dios nagpaubos sa Iyang kaugalingon ug mikuha sa kinaiyahan sa tawo human ang kaliwatan nahisalaag sulod sa upat ka libong tuig gikan sa Eden, ug gikan sa ilang orihinal nga kahimtang sa kaputli ug pagkamatarung. Ang sala nagpadayon sa pagbilin sa iyang makalilisang nga mga timaan ibabaw sa kaliwatan sulod sa daghang kapanahonan; ug ang pisikal, mental, ug moral nga pagkadaut mikaylap sa tibuok nga panimalay sa tawo.

“Sa dihang gisulay si Adan sa manunulay didto sa Eden, siya walay buling sa sala. Mibarog siya sa kusog sa iyang kahingpitan sa atubangan sa Dios. Ang tanang mga sangkap ug katakos sa iyang pagkaanaa managsama ang pagkalambo, ug hapsay nga nagkatimbang.”

“Si Cristo, didto sa kamingawan sa pagtintal, mitindog sa dapit ni Adan aron pas-anon ang pagsulay nga napakyas niyang antuson. Dinhi si Cristo nakadaug alang sa makasasala, upat ka libo ka tuig human si Adan mitalikod sa kahayag sa iyang puluy-anan. Gilain gikan sa presensya sa Dios, ang tawhanong kaliwatan nagpadayon sa pagpalayo, sa matag nagsunod nga kaliwatan, gikan sa orihinal nga kaputli, kaalam, ug kahibalo nga gipanag-ya ni Adan sa Eden. Gipas-an ni Cristo ang mga sala ug mga kaluyahon sa kaliwatan sumala sa kahimtang niini sa dihang mianhi Siya sa yuta aron sa pagtabang sa tawo. Alang sa kaliwatan, uban sa mga kahuyang sa nahulog nga tawo diha Kaniya, kinahanglan Siyang moatubang sa mga pagtintal ni Satanas sa tanang bahin diin pagaatakihon ang tawo.” Selected Messages, book 1, 267, 268.

Sa Juan kapitulo dos, si Cristo nagsulti mahitungod sa Iyang lawas ingon nga usa ka templo, ug ang Iyang lawas-templo mao kadto sa usa ka tawo nga nagadala sa pagkadaut sa upat ka libo ka tuig nga nagkatipon nga kaluyahon. Ang tawhanong templo nga gipasabot ni Cristo gilangkuban sa kap-atan ug unom ka kromosoma. Sa dihang mitungas si Moises sa Sinai aron modawat sa balaod ug sa mga pagtulon-an alang sa pagpatindog sa templo, didto siya sa bukid sulod sa kap-atan ug unom ka adlaw. Si Ezekiel naghisingot kang Cristo nga nagabutang sa Iyang templo sa “taliwala” sa duruha ka mga sungkod. Ang yugto sa panahon gikan sa pagtapos sa pito ka mga panahon sa gingharian sa amihanan ug sa gingharian sa habagatan nga gisugo kang Juan sa pagsukod mao ang kap-atan ug unom ka tuig, ug kini nagrepresentar sa “taliwala” o yugto sa panahon tali sa 1798 ug 1844. Niadtong kap-atan ug unom ka mga tuig, gitukod ni Jesus ang espirituhanong templo nga

Iyang kalit nga hinloan sa dihang mianhi Siya ingon nga mensahero sa tugon. Ingon nga mensahero sa tugon, isulat Niya ang Iyang balaod diha sa mga kasingkasing sa Iyang katawhan. Kana nga balaod girepresentahan sa duruha ka mga papan. Ang unang papan adunay upat ka mga sugo, ang ikaduhang papan adunay unom. Mag-uban, kini nagrepresentar sa gidaghanon nga kap-atan ug unom.

Ang pagtigom sa espirituwal nga Israel gikan sa 1798 hangtod sa 1844 nagalarawan sa pagtigom sa espirituwal nga Israel, apan nagalarawan usab kini sa pagtukod sa usa ka templo.

Sa pagduol ninyo kaniya, ingon sa usa ka buhing bato, nga sa pagkatinuod gisalikway sa mga tawo, apan pinili sa Dios ug bililhon, kamo usab, ingon nga mga buhing bato, ginatukod ingon nga usa ka espirituhanong balay, usa ka balaan nga pagkapari, aron sa paghalad ug mga espirituhanong halad, nga madawat sa Dios pinaagi kang Jesu-Cristo.

Busa usab niini anaa sa Kasulatan: Tan-awa, gibutang ko sa Sion ang usa ka punoan nga batong pamag-ang, pinili, bililhon; ug ang mosalig kaniya dili gayud mapakaulawan.

Busa alang kaninyo nga nagatuo, siya mahalon; apan alang kanila nga mga masinupakon, Ang bato nga gisalikway sa mga magtutukod, mao kini nahimong ulohan sa eskina, Ug bato nga kapangdolan, ug pangpang sa kapangdolan, alang kanila nga nanagpangdol sa pulong, sanglit sila nga masinupakon; niini usab sila gitudlo.

Apan hinoon maoy piniling kaliwatan, harianong pagkasaserdote, balaan nga nasod, katawhang iya sa Dios; aron ipahayag ninyo ang mga pagdayeg Kaniya nga nagtawag kaninyo gikan sa kangitngit ngadto sa Iyang kahibulongang kahayag: Kamo nga kaniadto dili usa ka katawhan, apan karon mao na ang katawhan sa Dios; kamo nga wala makadawat ug kalooy, apan karon nakadawat na ug kalooy. 1 Pedro 2:4–10.

Ang templo nga gitukod gikan sa 1798 hangtod sa 1844 naglakip ug usa ka pundok nga “gitudlo” ngadto sa pagkamasupilon. Ang ilang pagkamasupilon napadayag diha sa ilang pagsalikway sa “pito ka panahon,” “ang pamag-ang nga bato,” “ang bato nga gisalikway sa mga magtutukod,” nga mao ang “bato nga kapangdolan” ug ang “bato nga ikasandad.”

Ang hut-ong nga “pinili sa Dios,” miila sa “bato” nga “gisalikway sa mga tawo” ingon nga “buhing bato,” ug ingon sa “bato” nga “pinili sa Dios, ug” “bililhon.” Ang “pinili sa Dios,” ang “piniling kaliwatan” kaniadto sa “miaging mga panahon” “dili usa ka katawhan, apan” unya mahimong “katawhan sa Dios.” Sa diha nga gitigum sa Dios ang duruha ka sungkod, Iyang gipagula sila gikan sa “mga pagano.” Sila mahimong Iyang katawhan sa diha nga Iyang gidugtong ang duruha ka nasod aron mahimong usa sulod sa kap-atan ug unom ka tuig gikan sa 1798 hangtod sa 1844.

Adunay usa lamang ka patukoranan, ug kana nga patukoranan mao si Jesu-Cristo; apan ang “bato nga kapangdolan” nga maoy patukoranan sa kasaysayan nga gisalikway sa mga masupilon, mao ang pito ka panahon ni Moises. Sa dihang ang “pito ka panahon” gisalikway niadtong 1863, kadto usa ka pagsalikway kang Jesu-Cristo.

Ang putahi sa mga tinumotumo nga nag-ingon nga ang paghinlo sa santuwaryo nga nagsugod niadtong Oktubre 22, 1844 maoy katumanan sa tagna sa duha ka libo ug tulo ka gatos ka tuig

lamang, nagpaila sa usa ka walay sulod nga santuwaryo, usa ka santuwaryo nga walay panon, usa ka gingharian nga walay mga lungsoranon. Walay katuyoan alang sa santuwaryo nga gihatag pinaagi sa inspirasyon nga mas hataas pa ang prayoridad kaysa sa giingon sa Dios nga mao ang katuyoan sa santuwaryo.

Ug himoan nila ako ug usa ka balaang puluy-anan; aron ako magapuyo sa ilang taliwala.
Exodo 25:8.

Diha sa Kasulatan, ang balaang puloy-anan sa Dios sa kanunay nalangkit sa Iyang katawhan, nga mao ang panon. Ang duha ka sungkod ni Ezekiel, nga giila nga duha ka nasod, pagahimoon nga usa ka nasod ug ang balaang puloy-anan sa Dios anha sa ilang taliwala. Ang pagsayop sa paghulagway sa pangutana sa bersikulo trese sa Daniel otso, aron matago ang tinuod nga gipangutana sa maong pangutana, sa samang higayon usab mao ang pagsalikway sa “usa ka balaang binuhat” sa bersikulo trese, nga gihangyo sa pagtubag sa pangutana.

Unya nadungog ko ang usa ka balaan nga nagsulti, ug may laing balaan nga miingon niadtong maong balaan nga nagsulti, Hangtud anus-a man ang panan-awon mahitungod sa adlaw-adlaw nga halad, ug sa paglapas nga nagapahinabog pagkabiniyaan, aron ang balaang puloy-anan ug ang panon igahatag sa pagayatakan? Ug siya miingon kanako, Hangtud sa duha ka libo ug tulo ka gatus ka adlaw; unya pagahinloan ang balaang puloy-anan. Daniel 8:13, 14.

Ang langitnong binuhat nga gipangutan-an gitawag nga “that certain saint,” ug ang maong pahayag gihubad gikan sa Hebreohanon nga pulong nga “Palmoni”, nga nagkahulogan og ang kahibulongang mag-iihap, ang mag-iihap sa mga tinago. Diha sa maong teksto, nga mao ang sentrong haligi ug pundasyon sa Adventismo, si Cristo nagrepresentar sa iyang kaugalingon ingon nga ang kahibulongang mag-iihap. Gibuhat Niya kini diha gayod sa dapit diin Iyang gipaila ang relasyon tali sa labing taas nga tagna sa panahon diha sa Biblia ug usab sa tagna sa panahon sa dos mil tulo ka gatos ka adlaw. Ang labing taas nga tagna sa panahon mao ang panumpa ni Moises, nga mao ang pito ka mga panahon sa Levitico beinte-sais. Kini mao ang tagna nga nagaila sa pagkatibulaag ug pagkaulipon sa duruha ka mga balay sa Israel, nga giila ingon nga ang “host” nga pagatamakan sa bersikulo trese, samtang ang bersikulo katorse nagaila sa tagna sa pagyatak sa santuwaryo. Ang duruha ka mga tagna natuman niadtong Oktubre 22, 1844, human ang balo sa Sarepta nagtigom sa duruha ka mga sungkod alang sa kalayo sa mensahero sa tugon.

Sa dihang gisalikway sa Adventismo ang labing unang kamatuoran sa propetikong panahon nga gipasabtan sa mga manulonda kang William Miller, gibutaan nila ang ilang kaugalingon. Niadtong 1856, pinaagi sa walo ka mga artikulo ni Hiram Edson, si Palmoni misulay sa pagdugang sa kahayag mahitungod sa pito ka mga panahon, apan wala kini makab-ot ug resulta. Gisalikway nila ang mensahe ngadto sa Laodicea, ug gidawat ang lima ka makadaot nga mga pagpadayag sa Laodicea, sa ingon gipaila nila ang ilang kaugalingon ingon nga ang lima ka mga buang nga ulay.

Ang kan-uman ug lima ka tuig sa Isaias pito, nga nag-ila sa 742BC, 723BC ug 677BC sa sinugdanan niini, gisubli diha sa katapusang kasaysayan sa 1798, 1844 ug 1863. Kana nga katapusang kasaysayan gilarawan pinaagi sa paghiusa sa duha ka sungkod diha sa Ezequiel kapitulo traynta’y-siyete, ug ang balo sa Sarepta (sumala sa pagtawag kaniya sa Grego sa Bag-ong

Tugon), mao ang kasaysayan sa pagtukod sa Dios ug pakigsaad nga relasyon uban sa espirituwal nga Israel diha sa espirituwal nga Juda (ang mahimayaong yuta) sulod sa kasaysayan sa ikaunom nga gingharian sa tagna sa Biblia. Kining maong kasaysayan, ingon nga katapusan sa tagna sa kan-uman ug lima ka tuig, nagrepresentar usab sa sinugdanan sa mananap sa yuta sa Pinadayag trese. Sa sinugdanan sa ikaunom nga gingharian sa tagna sa Biblia, ang pagdugtong sa duha ka sungkod naghulagway sa katapusan sa ikaunom nga gingharian sa tagna sa Biblia. Kana nga kasaysayan naglangkob ug susamang kasaysayan sa sungay sa Protestanteismo ug sa sungay sa Republikanoismo.

Sa pagtagna ang usa ka gahum, o usa ka sungay, o usa ka nasod, o usa ka gingharian, o usa ka hari o usa ka ulo, mga simbolo nga mapulihanay sumala sa konteksto diin kini gigamit. Kining tanan nga mga simbolo nagtumong usab sa duruha ka mga sungkod nga giila ni Ezekiel ingon nga duruha ka mga nasod. Sa sinugdanan sa matagnaong kasaysayan sa mananap sa yuta, ang Protestante nga sungay gitigom ngadto sa usa ka nasod, o usa ka sungay. Sa katapusan niadtong maong kasaysayan ang Republikano nga sungay mahiusa uban sa sungay sa apostatang Protestante aron makahimo ug usa ka nasod. Kana nga nasod mahimong usa ka larawan alang sa mananap sa dagat sa Pinadayag trese. Sa lohikal nga paagi, kon magdumili kita sa pagtan-aw sa pagpamatuod sa tunglo sa pito ka mga panahon (nga gipahamtang batok sa duruha ka mga balay sa literal nga Israel), sa pagkatinuod dili gayod kita makahimo sa pagtan-aw kon giunsa kadtong duruha ka literal nga mga balay sa karaang Israel nahimong nasod sa espirituwal nga Israel niadtong 1844. Kon dili nato makita kana nga kasaysayan, kita sa hingpit gayod “walay alamag” kon giunsa kana nga kasaysayan sa sinugdanan sa Estados Unidos nagtimaan sa kasaysayan sa katapusan, sa dihang ang Republikano nga sungay mosubli sa proseso sa pagtigom ug sa paghiusa nga gihulagway sa sinugdanan pinaagi sa Protestante nga sungay.

Padayon natong pagahisgotan kining mga kamatuoran sa sunod nga artikulo.